

zaaknummer 2011T606

27 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. L. Bovenkamp, advocaat te Maastricht,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van Liefde

1. De procedure

De Klachtencommissie heeft in deze zaak op 18 december 2012 een tussenbeslissing genomen waarbij de Congregatie der Broeders van Liefde verzocht is de personalia van alle personen die gelijktijdig met klager in het pensionaat [pensionaat] te [plaats] verbleven te verstrekken aan een te benoemen onderzoeker. Voorts heeft de Klachtencommissie de onderzoeker verzocht voornoemde personen te benaderen en onderzoek te doen naar aanleiding van het verhaal van klager.

Door de voorzitter van de Klachtencommissie is tot onderzoeker benoemd de heer D. Herlaar, bijzonder griffier van de Klachtencommissie.

Op 29 januari 2013 is door het Meldpunt een brief ontvangen, gedateerd 25 januari 2013 van de toenmalig provinciaal overste van de Congregatie, broeder [naam] waarin deze mededeelt dat hij niet kan voldoen aan de door de Klachtencommissie gestelde opdracht nu die in strijd is met de privacywetgeving.

Op 13 februari 2013 heeft de heer mr. L. Bovenkamp gereageerd op voornoemde brief.

Op 29 mei 2013 is door de Klachtencommissie het 'Relaas van onderzoek en bevindingen', opgemaakt door de heer D. Herlaar, ontvangen, waaruit onder meer bleek dat in een gesprek met een woordvoerder van het College Bescherming Persoonsgegevens van die zijde was te kennen gegeven dat onder de geschetste omstandigheden sprake zou kunnen zijn van een "gerechtvaardigd belang" dat inzage van de persoonsgegevens rechtvaardigt.

Naar aanleiding van het onderzoek heeft de voorzitter van de behandelend kamer van de Klachtencommissie, mevrouw mr. B.F. de Poorter, bij brief van 12 juni 2013 de huidige provinciaal overste, broeder [naam] verzocht alsnog de in de tussenbeslissing gevraagde gegevens te verstrekken aan de heer Herlaar. Aan dit verzoek is gevolg gegeven.

Op 10 februari 2014 is door de Klachtencommissie een brief ontvangen van broeder Raes, waarin deze melding maakt van het feit dat de heer Herlaar in de archieven een canonieke

waarschuwing aan aangeklaagde heeft aangetroffen. Naar aanleiding daarvan is nader onderzoek gedaan in de verslagen van de Provinciale Raad en is daarin een besluit gevonden d.d. 29 januari 1949 “Br. [naam] (daarmee wordt aangeklaagde bedoeld) naar [pensionaat] te sturen met ’n ernstige vermaning voorzichtig te zijn”.

Op 14 februari 2014 is het onderzoeksverslag van de heer Herlaar d.d. 13 februari 2014 ontvangen.

Bij brief van 6 maart 2014, ontvangen d.d. 10 maart 2014, heeft mr. Bovenkamp op voornoemd verslag gereageerd.

Broeder [naam] heeft bij brief van 18 maart 2014 op de brief van de heer Bovenkamp gereageerd.

Op voornoemde brief heeft mr. Bovenkamp gereageerd bij brief van 21 maart 2014, ontvangen d.d. 24 maart 2014.

Naar aanleiding van het onderzoek en de daarop volgende reacties is besloten de zaak nogmaals op zitting te plaatsen. Deze zitting van de Klachtencommissie vond plaats achter gesloten deuren op 19 mei 2014 te Utrecht. De Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Bovenkamp. Namens de Congregatie zijn verschenen broeder [naam] en broeder [naam], lid van het bestuur van de Congregatie.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

Voor de inhoud van de klacht wordt korthedshalve verwezen naar de tussenbeslissing van 18 december 2012.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Voor de inhoud van de reactie van de Congregatie wordt korthedshalve verwezen naar de tussenbeslissing van 18 december 2012.

Aanvullend heeft broeder [naam] ter zitting van 19 mei 2014 verklaard dat de canonieke waarschuwing die in 1949 aan aangeklaagde is gegeven in eerste instantie niet werd gevonden, omdat het onderzoek van de Congregatie zich beperkte tot de periode waarin klager op [pensionaat] verbleef, te weten september 1954 tot april 1961. Hierdoor heeft het onderzoek zich beperkt tot [pensionaat]. De gevonden canonieke waarschuwing is afgegeven in 1949 door de overste van [internaat], waar aangeklaagde toen werkte.

Daarnaast is steeds gezocht op de naam [naam]. Uit de stukken blijkt dat aangeklaagde ook wel [naam] werd genoemd. Dit is pas sinds kort bij de Congregatie bekend.

De canonieke waarschuwing, die werd gegeven met bedreiging van wegzending, is een zware straf, die wordt niet licht gegeven. Opgemerkt wordt echter dat aangeklaagde bij [pensionaat] weer is geplaatst in een situatie waarin hij met kinderen te maken had. Deze overplaatsing is niet logisch. Als er sprake was van seksueel misbruik werd een broeder normaal gesproken in een functie geplaatst waar hij geen contact had met kinderen. Wellicht had hetgeen aangeklaagde had gedaan niet met seksueel misbruik van kinderen van doen. Het is ook mogelijk dat men anders heeft gehandeld dan logisch en gebruikelijk, omdat de canonieke waarschuwing niet is gegeven door de provinciaal overste, zoals het geval zou hebben moeten zijn, maar door de plaatselijke overste.

Aangeklaagde is in 1961 midden in het schooljaar vertrokken van [pensionaat] en daarna te werk gesteld in een functie waarin hij geen contact kon hebben met kinderen. Deze

overplaatsing is voor broeder [naam] een sterke aanwijzing dat er sprake kan zijn geweest van seksueel misbruik ook al is er in dit geval geen canonicke waarschuwing gevonden.

Met betrekking tot de opmerking achter op de leerlingkaart van klager kan broeder [naam] niets zeggen. Hij vermoedt dat er vroeger wel een soort van leerlingvolgsysteem werd bijgehouden, maar dat is verloren gegaan door allerlei overnames. Alle bekende gegevens zijn gereconstrueerd uit het Provinciaal archief.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn bijna zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager kwam omstreeks 1956 in het paviljoen waar aangeklaagde surveillant was; klager was toen ongeveer 12 jaar oud. Aangeklaagde begon fysiek contact te zoeken met klager als deze onder de douche stond. Onder het voorwendsel dat klager zich niet goed wuste, nam aangeklaagde het wassen van het geslachtsdeel van klager over. Aangeklaagde gebruikte hierbij geen washand. Ook werd klager door aangeklaagde betast als hij zich in de linnenkamer bevond.

Op enig moment kreeg klager van aangeklaagde een andere slaappleats toegewezen in de slaapzaal in de buurt van de slaappleats van aangeklaagde. Klager moest bloot in bed gaan liggen met zijn lakens teruggeslagen. Als iedereen sliep moest klager in de kamer van aangeklaagde komen. Klager moest vervolgens naast aangeklaagde in bed komen liggen. Klager werd gedwongen het geslachtsdeel van aangeklaagde aan te raken. Ook was er over en weer sprake van orale seks, waarbij aangeklaagde klaar kwam.

Dit heeft bij elkaar ongeveer een half jaar geduurd. Het seksueel misbruik vond ongeveer twee keer per week plaats.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat de gebeurtenissen als vooromschreven hebben plaats gevonden, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de canonicke waarschuwing met bedreiging van wegzending d.d. 17 januari 1949. Vlak na deze waarschuwing is aangeklaagde midden in het schooljaar, te weten op 1 februari 1949, overgeplaatst van [internaat] naar [pensionaat]. Uit de vergaderverslagen van de Provinciale Raad blijkt dat men heeft besloten aangeklaagde naar [pensionaat] te sturen met 'een ernstige vermaning voorzichtig te zijn'. Het is de Klachtencommissie uit hoofde van haar bezigheden bekend dat men in die tijd sprak over 'onvoorzichtigheden' als men doelde op seksueel misbruik.

Van de zijde van de Congregatie is gesteld dat bij seksueel misbruik van een kind door een broeder de betreffende broeder werd overgeplaatst naar een functie die geen contact met

kinderen met zich meebracht, hetgeen er op duidt dat de canonieke waarschuwing niet met zodanig misbruik van doen had. Het is de Klachtencommissie echter bekend dat, ook bij kerkelijke instellingen die een dergelijke regel hanteerden, die regel niet altijd strikt werd toegepast.

Voorts is gebleken dat klager tijdens de periode waarop de klacht betrekking heeft in het [paviljoen] bij aangeklaagde in de groep zat en op de slaapzaal lag waar aangeklaagde surveillant was.

Tevens heeft de Klachtencommissie kennis genomen van het carrièreverloop van aangeklaagde. Aangeklaagde is tot tweemaal toe midden in een schooljaar overgeplaatst. De eerste keer met de ernstige canonieke waarschuwing. De tweede keer, in 1961, naar een functie die geen contact met kinderen met zich meebracht en die gezien de door hem behaalde diploma's Kinderbescherming niet passend was bij zijn opleiding

Gezien voornoemde overwegingen is de Klachtencommissie van oordeel dat het aannemelijk is dat klager door aangeklaagde seksueel is misbruikt zoals hiervoor omschreven. Nader onderzoek door contact op te nemen met personen die gelijktijdig met klager in het [paviljoen] van [pensionaat] verbleven acht de Klachtencommissie niet nodig.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie der Broeders van Liefde de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 27 juni 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en dr. P.J.A. van Panhuis, leden, bijgestaan door mr. M. Braspenning-Groeneveld, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.